

הילה

השמש היתה עדיין בשמיים, אבל הלילה כבר הגיע. לא היתה ברירה אחרת, מרגע שניתן הסימן הראשון להגעתו – הפס האדום האלכסוני, שהתרומם כמו תמיד באותה השעה מהצד השני של החזית ונעלם בעננים. החיילים בבסיס הקדמי קבעו את סופו של היום על-פי שלושה סימנים מוסכמים: קודם כל, צרור הנותבים הקבוע הזה; אחר-כך, הדי היריות מאותו צרור, שהתעכבו וחצו את קו המערכה רק אחרי שהפס האדום כבר לא נראה יותר לעין, וכל חייל בימיו הראשונים בבסיס טעה לחשוב עליהם כעל תקרית נפרדת לגמרי; ורק בסוף, אחרי הכל ואם בכלל, השקיעה. כי על השמש אי-אפשר היה לסמוך, בעוד שהפס הבודד והמנותק הזה, המגוחך אפילו בחוסר-ההקשר שלו, היה אמין ורציני עד אימה בכל הקשור להתמדה ודייקנות. הוא היה השער האמיתי אל הלילה.

כשהדי צרור הנותבים הגיעו אל אוזניו של רב-טוראי אחד-שלוש, הוא לא שם לב אליהם באופן מיוחד. את הפס האדום באוויר הוא עוד ראה לרגע, בין שני אוהלים, כשרק עזב את המטבח שבו העביר את היום בתורנות, והצליל המקוטע כבר היה מוכר לו כחלק מאותו עניין עצמו. שנה ושלושה חודשים הוא הספיק לבלות שם, חתיכה קטנה ממלחמת ההתשה חסרת-השם שהתחילה עוד לפני שנולד. הוא היה בדרך לאוהל, למקלחת, לשירותים, בדרך לסוף היום. שמירת הלילה לא הדאיגה אותו, הוא היה פטור ממנה אחרי שהספיק להשתתף בשמירת הבוקר ואחר-כך לשטוף שלוש-מאות צלחות, כלים וסירים במשך שעות על גבי שעות. שמירת הבוקר הבאה, זה מה שהטריד אותו, אבל עוד היה זמן. הוא גרר את הנעליים הכבדות בשבילי החצץ של הבסיס והלך כפוף מתוך הרגל בריא של הישרדות, אפילו שהחלק המסוכן בבסיס היה רחוק ממנו עכשיו. חייל אחר מאותה המחלקה עבר מולו, עשה סימן של היכרות, ואמר: "אחד-שלוש, נראה אותך בארוחת-ערב". אחד-שלוש ענה לו בשקט: "גם אותך, אחד-שלוש". הוא הכיר, מלבד עצמו, עוד ארבעה אחד-שלוש באותו אוהל ועוד חמישה במחלקה השנייה. זה היה הכינוי היחיד ששינה משהו למישהו; לא שמות פרטיים, לא שמות משפחה ולא שמות חיבה – רק מספרים שהעידו על התקופה שעברה מאז הגיוס. כשהחיילים קראו אחד לשני זה היה תוהו ובוהו, אבל רוב הזמן, כולם ידעו על מי מדובר מתוך ההקשר. אחד-שמונה, למשל, לעולם לא היה מכניס את עצמו למצב שנחשב שגרתי אצל אחד-ארבע או אחד-שתיים. ואחד-שלוש, האחד-שלוש המסוים הזה, ממילא לא התרגש במיוחד מהשאלה אם מישהו יבדיל בינו לבין אחד-שלוש אחר. הרבה יותר עניין אותו להגיע חי למקלחת; ואם אפשר, במידה שנגזר עליו למות עירום ורטוב מכדור אויב שיתפרץ פתאום דרך הקיר (דבר שנטה לקרות לפעמים), שלפחות יחכו עם זה עד שהמים הקרים יתחלפו ברותחים.

אחד-שלוש התקרב אל אוהלי הפלוגה, אל משטח הבטון שאותו כינו כולם "הביתה". בצד כבר חיכו כמה חיילים לתדרוך הלילה, שעמד להתחיל בקרוב. אחד-שלוש זיהה שם כמה אחד-שלוש אחרים, לידם שני אחד-שש ובצד, רחוק יותר, ארבעה טוראים מבוהלים מהמשלוח של השבוע שעבר. "אחד!", הוא צעק לקראתם, וכולם נמתחו במקום. לאחד מהם נפל הרובה, והוא מיהר להרים אותו בתנועות מגושמות. החיילים הוותיקים צחקו, אבל לאחד-שלוש, משום מה, לא היה חשק אפילו לחייך. הוא סימן לטוראים שישכחו מזה, והם, בחוסר-אמון, נרגעו רק מעט. צרב להם לעמוד שם ככה, ברוח הגחמות של הערב. כל הטוראים ששירתו פחות משנה נקראו

בחזית "אחד", וזו היתה גם קללה פופולרית. מספיק היה לפנות למישהו מהוותיקים ולומר "אחד..." בלי להמשיך ולהוסיף את המספר השני, כדי שתפרוץ מהומה. אבל בעיני הטוראים המבוהלים שבתחתית החבית, שבינם לבין עצמם עדיין קראו אחד לשני בשמות אמיתיים, זה היה בסדר. לא היתה להם ברירה אחרת, אלא להבין שמהותם היא של יצור קיבוצי שבתוכו כל אחד מהם הוא רק איבר לא-חיוני. ממילא הם נטו לעזוב את החזית במאוזן, עוד הרבה לפני זמן-השירות המינימלי שאפשר היה להתגאות בו בקול רם.

אחד-שלוש נכנס לאוהל הריק של המחלקה, זרק את הרובה על המיטה וקפץ לתוכה מיד אחריו. הוא ניסה להירגע, לישון רגע או שניים, לתת לדם לזרום בשקט. האוויר בחוץ התחיל לזוז, דלת הבד של האוהל התנופפה רגע פנימה ורגע החוצה, ופרסה קרן שמש נמוכה להבזקים כתומים קצרים. חילופי האור והצל התערבבו ברעש העצלני של מגע הבד בבד, הכל נעשה כבד ואחד-שלוש נרדם לרגע. הוא התעורר מיד אחר-כך, כשחייל אחד נכנס והתיישב ברעם על מיטה קרובה. כל הקפיצים השתוללו מתחת לגוף הבלתי-קרוא, ורגע הקסם הישנוני נעלם. אחד-שלוש נזכר בהפתעה מסוימת בקיומם של שאר החיילים, שחוזרים עכשיו כמוהו ומביאים איתם רעשים והפרעות משלהם. לא היה טעם לישון. הוא קם, לקח את הרובה ויצא דרך דלת הבד אל השטח הפתוח שמאחורי האוהל. השקיעה הלכה ונגמרה. השמש היתה מולו והוא ניסה להסתכל לתוכה בלי למצמץ. זה הצליח, במקום למצמץ הוא סובב את הראש הצידה. היא היתה חזקה מדי לשעה כזאת, על אף שנגעה כבר באופק המערב. בכיוון ההוא היה הכל חופשי, אדמה ידידותית עצומה ובלתי-מופרעת. כל החיילים באו מאיזה מקום במערב, וכאן, בחזית, התחיל המזרח. אחד-שלוש לא חשב יותר מדי על הבית. הוא שוטט בשדה הקטן כדי להעביר את הזמן עד שיהיה שוב שקט באוהל. מבט קטן אחורה הספיק לו כדי לראות את הברזנט מתנפח ומצטמק, ולשמוע את הקולות העמומים שבאו מבפנים: קצת צחוק ומעט נהמות נמוכות. הטיול בשדה נמשך וגלש מעבר לפינה, אל האוהלים שבצד השני של "הביתה", שבהם גרו הטוראים. אחד-שלוש נעצר כדי לשרטט קו באדמה בעזרת קנה הרובה, המשיך עוד כמה צעדים ונעצר שוב. ממש מולו ישב על הארץ "אחד" צעיר, בקסדה ואפוד מלא, מוכן לתדרוך. הוא ישב עם הידיים משולבות על הברכיים, והראש היה שקוע בין הרגליים עם הפנים למטה. אחד-שלוש, שראה אותו מהצד, חשב שהוא בוכה. בראשו עברה המחשבה, להבהיל את הצעיר ולהבריח אותו אל מגרש המסדרים; לטובתו, כמובן. הרי כולם ידעו שמי שבוכה כבר בהתחלה, לא רחוק היום שבו יבכו עליו. אבל הוא היסס רגע, וברגע הזה הספיק לקרות משהו לא ברור: מבין רגלי החייל יצא לאט גוש שחור וגמיש. אחד-שלוש נשף בהפתעה ונרתע קצת אחורה לפני שהבין שזה חתול קטן, מאלה שהסתובבו בדרך-כלל ליד המטבח וחדר האוכל ולא נראו באזורי המגורים, שם תוחלת החיים שלהם היתה קצרה מאוד. כל חייל בבסיס ירה מתישהו בחתולים להנאתו, אפילו אחד-שלוש. כל חייל, חוץ מהחייל הזה – ומיד ברור היה, שהוא כבר לעולם לא יפתח את התחביב הזה.

אחד-שלוש עמד שם וחיך בלי להרגיש. הטוראי, שלא ידע שצופים בו, שלח יד אל החתול ומתוך מעטפת המדים והציוד, שבאור האחרון הזכירה שכבת בוץ שהתקשתה, ליטף את החיה הקטנה בתנועה רכה שאחד-שלוש לא ציפה לה בשום אופן. ופתאום, מעומק הגרון, הוא צעק אליו בלי לדעת למה: "אחד!". הטוראי קם במהירות, בהתרגשות גדולה, איבד את שיווי המשקל ונפל אחורה. החתול נבהל וברח. אחד-שלוש התקדם אל הטוראי, שהספיק בינתיים

להתייצב ולעמוד ישר. "אתה עולה לשמור עכשיו?" שאל אחד-שלוש. "כן... כן המפקד", מלמל הטוראי בקושי, "סליחה... על מה שראית, זאת אומרת. אני יודע שאסור לנו להתקרב אליהם. המפקד". אבל אחד-שלוש לא כעס, וגם, בפעם הראשונה, הרגיש אי-נוחות מכך שפונים אליו כאל מפקד ללא הצדקה, כמנהג השררה שכפו הרב"טים על הטוראים. "אחד, אני אחליף אותך. אתה לך לישון", הוא אמר. הצעיר נדהם. גם אחד-שלוש עצמו נדהם ברגע הראשון, כששמע את מה שיצא מפיו. למה אמר את זה? הטוראי לא זו, הוא הריח מלכודת, ובצדק גמור, אלא שזו לא היתה מלכודת. "שמעת אותי?", חזר אחד-שלוש ואמר, "אני עולה לשמור במקומך. עכשיו לך!". הטוראי רק נבהל עוד יותר, אבל הסתובב והתקדם אל האוהל בצעדים כבדים. אחד-שלוש הלך אחריו, עקף את האוהל ומצא בצד השני, על גבול משטח הבטון, את מפקד הפלוגה שהתכונן להשגיח על התדרוך. "המפקד, החלפתי עם מישהו מהאוהל הזה", אמר לו באגביות, "אני עולה במקומו הלילה". הקצין התרגז לרגע על החוצפה, התכונן לצעוק ולהאשים את אחד-שלוש בכמה האשמות מאולתרות, אבל בסוף החליט לשתוק. כל מה שהשמיע היה הערה קצרה: "חייל, קח ממנו את הציוד ותעמוד כאן עוד שתי דקות יחד עם השאר". אחד-שלוש נכנס לאוהל הטוראים, גרם למהומה שלמה כשכולם קפצו מהמיטות לכבודו, הלך עד לטוראי שאותו ראה קודם והצביע על האפוד והקסדה, שכבר הספיקו להיערם על הרצפה ליד המיטה המתקפלת. הטוראי, שנראה אדיש ומאובן, הזיז אותם אליו בכף רגל חשופה, אפילו בלי לקום. אחד-שלוש, שלא ציפה להכרת תודה, לבש בתנועות זריזות את האפוד תוך התעלמות מהמבטים המפוחדים שנשלחו אליו מכל הפינות, הסתובב ויצא אל מגרש המסדרים. הוא נעמד שם בשקט יחד עם האחרים וחיכה לסמל הפלוגתי. בינתיים עברה השמש את קו האופק, והשמיים הלכו והתרוקנו מצבע.

כשהסמל הפלוגתי הגיע, כולם נעמדו ישר ושכחו לרגע את משקל הציוד שעל הגב. מה שעמד מולם היה גרוע יותר, בעיקר בהתחשב בחושך, שבחסותו קיבל הסמל אופי מופשט ומפחיד עוד יותר מתמיד. "חיילים, אתם עולים להחליף את השומרים בגזרה של הפלוגה שלנו", הוא אמר. "אני לא צריך להזכיר לכם שאנחנו נמצאים פחות מחצי קילומטר מקו החזית. אני לא צריך להזכיר לכם שבינכם לבין האויב אין כלום חוץ מכמה מוקשים. לא הגזרה הכי חמה שהבסיס הזה אחראי עליה, אבל פה זה מלחמה, לא מחנה הטיירוניס המושתנים שממנו באתם. מי שנרדם בעמדה, לא מקבל תורנות שירותים. הוא מקבל כיתת יורים. זה ברור?!"

כולם אישרו בצעקה, והתדרוך המשיך. "אתם רואים את החרא הלבן הזה בשמיים? זה חבר של האויב שלכם!", צעק הסמל תוך הפניית האצבע אל הירח, שהרגע עלה באופק המזרחי. "יש לנו ירח מלא, זאת אומרת שעד שתיים-עשרה ושלושים אתם חוטפים פרוז/קטור ישר בפרצוף. מי שבמזרח רואה הכל, ואתם חשופים לגמרי. נכון, אחר-כך זה מתהפך, אבל אם לא תיזהרו, לא תגיעו חיים לחלק הזה. מה זה אומר? זה אומר שאתם לא מוציאים את הראש שלכם מהמגדל, מסתכלים החוצה רק בפריסקופ, ונוהרים עוד יותר מתמיד לא להדליק סיגריה, לא להדליק גפרור, לא להדליק את האור בשעון המזורג שלכם. ואל תחשבו אפילו לשחק עם הנייר-דבק השחור שעל הנורות של המכשיר-קשר. אור, כל אור, הוא משתף פעולה עם האויב והוא יגמור אותכם. אני לא דואג לכם, מושתנים, אני דואג לאמהות שלכם, שלא יידעו שיצאו להם בנים טיפשים כאלה. עכשיו, כל מי שבטעות יש לו בכיס סיגריות או מצית או משהו כזה, שיזרוק אותו על הרצפה. אני עובר בינכם ובודק, ומי שאני אמצא אצלו משהו שאפשר להדליק, הוא יצטער

על זה מאוד. אני מחכה". אף אחד לא הוציא שום דבר מהכיסים. הסמל נחר, עבר חייל אחרי חייל, מישש את הכיסים הגלויים ואת המקומות שיכלו להסתיר כיסים סודיים, דחף ידיים למעמקי האפודים, ביקש להוריד קסדות ובדק גם אותן, וכשהגיע אל הטוראים, תפס לכולם בין הרגליים ומעך בכוח את הבשר הרך שמצא שם. הם סבלו את זה בשתיקה, והאחרים גיחכו. הסמל, בינתיים, גמר את החיפושים בלי שלל ונראה מאוכזב. הוא נעמד שוב מול כולם, חילק את החיילים לפי עמדות, אחד לכל עמדה, הזכיר מבטיחה את סיורי-הפתע של הקצינים שעוברים בין השומרים, ודרש שיחזרו בקול רם על המספרים שקיבלו. אחד-שלוש קיבל מגדל שמירה נמוך, שעמד ליד נחל קטן. הוא הכיר את המקום. יצא לו לשמור שם הרבה, מעל לצפרדעים המקרקרות ולחיות הלילה שיורדות לשתות בין הקנים. בחודשים הראשונים, זה היה פחד אלוהים. הכל במקום ההוא נשמע כמו מארב מתהדק של האויב. לקח זמן עד שאחד-שלוש למד לאהוב את המגדל הזה, ולראות ברעשים החשודים דווקא יתרון: בכל שאר העמדות אמנם יש שקט מוחלט, אבל כשכבר שומעים רעש, הוא יכול להעיד רק על האפשרות הגרועה ביותר.

אחרי שהסמל עבר ובדק שכולם צובעים לעצמם את הפנים במשחה השחורה-ירוקה שחולקה להם, הוא הכריז שהגיע הזמן להתקדם לכיוון העמדות. עשרת החיילים יצאו לדרך באותה הליכה כפופה וזהירה, שכבר הפכה לטבעית גם בשאר ההזדמנויות. כשעזבו את שטח הבסיס, מיד אחרי כמה חוליות שמירה מפלוגות אחרות, הלכו עד למקום שבו נפרש לעין שטח ההפקר והתפצלו, כל אחד לנפשו. אחד-שלוש ניווט אל העמדה דרך הצמחייה הגבוהה, ואחרי כמה דקות הליכה מצא את עצמו מתחת למגדל. הוא ביטא את חציה הראשון של הסיסמה השרירותית, המטומטמת כל-כך, שנבחרה לצורך הזדהות הדדית בזמן חילופי המשמר, ומתוך המגדל נשמע החצי השני. השומר היה אחד-חמש מהאוהל השכן, מיששו אחד-שלוש אף פעם לא החליף אתו יותר מדי מילים, אבל משום מה, יצא לו להיתקל בו כל הזמן במקלחת. הוא תמיד נדהם לראות את גוש הבשר הזה, שמתוכו בצבצו כל מיני שרירים מופרכים, כשהוא לא מכוסה. נדמה היה לו שאחד-חמש, אולי, מפרש לא נכון את המבטים – אבל לא היתה לו שום ברירה אלא להסתכל בו בזמן שהסתבן ושר לעצמו בקול גס מתחת לברז. אולי הסיבה היתה שתמיד דמיין לעצמו ככה דווקא את חיילי האויב – סלעים אנושיים ברוטליים, חסרי פרופורציות ועידון, או בפשטות, ברברים. אחד-שלוש הרגיש פגוע, באופן אישי ממש, מכך שיצורים כאלה התקיימו גם בצד הזה של הגבול. אפשר לומר אפילו שכל תפיסתו את הצבא ואת המלחמה השתנתה לרעה, אחרי הפעם הראשונה שבה מצא את עצמו במקלחת מול אחד-חמש. ועכשיו, אחד-חמש ירד בסולם המכוסה ברשת הסוואה ונמצא מולו שוב. הוא חיך חיוך מסתורי, אבל לא אמר כלום. אחד-שלוש התאמץ לעשות פרצוף ידידותי של פרידה, טיפס למעלה והתכרבל ליד הפריסקופ.

בהתחלה נדמה היה לו שהטבע השתק פתאום. הוא לא שמע קרקורים או תנועת צמחייה. רק אז הרגיש את הדופק המהיר, שהלך והאט בתוכו וחסם את הקולות שבאו מבחוץ. עוד רגע עבר, ואחרי שנרגע מחזור הדם, הצליחה הסביבה להחדיר פנימה את צליל זרימת המים המתונה בנחל. בהמשך הצטרפו הצלילים האחרים. אחד-שלוש נזכר שלא הכניס מחסנית לרובה, ומיהר לעשות את זה עכשיו, בשקט רב ככל האפשר. הוא דרך את הנשק לאט, לאט מאוד, כאילו הסמל עומד למטה ומחכה לצוד עדויות מרשיעות כדי שיוכל לזמן את כיתת היורים מבסיס הפיקוד המרכזי. הוא צחק קצת כשנזכר שמסביב פרושה חזית, שאויב אמיתי קיים קרוב כל-כך, ולמרות

זאת הוא מפחד רק מהצבא שבעבר הזה של הגבול. כדי להפסיק לפחד, מצד כזה או מצד אחר, החליט להציץ דרך הפריסקופ. לילה ירוק נשקף אליו משם, לילה של מכשירים לראיית-לילה, והשתקפויות הירח הציצו מתוך הביצות והשלוליות ששטח ההפקר היה זרוע בהן. שום תנועה לא נראתה ממזרח. אפשר להמשיך ברביצה הטיפפית, יקירתו של הסמל, ששום דבר מהותי לא הפך אותה לחטא קטן יותר מאותה שינה מיתית שדינה העמדה אל הקיר.

אחד-שלוש נשכב על הגב וצפה אל המקום שבו, בחורף, היה טוב אילו הותקנה תקרה, אבל עכשיו, בקיץ, היה טוב יותר בלעדיה. הוא ניסה לזהות כוכבים בשמותיהם, נכשל והעדיף לוותר. בפיסת השמיים שהיתה גלויה לפניו לא היו בכלל כוכבים שהכיר, אפילו את הדובה הגדולה, שבחזית נקראה "הטנק הפגוע", לא הצליח למצוא. להרים את הראש ולחפש, במיוחד בחלק הראשון של הלילה, לא בא בחשבון. הוא רצה לדרבן את הירח, שיעזוב את המזרח ויעבור מערבה, כדי שיוכל כבר לעמוד וליישר את הגוף. המרפסת הצרה שבראש המגדל לא התאימה לתנוחה שדרשו הפקודות. המעקה הנמוך, שחוזק מבחוץ בבטון ועופרת, רק הבהיר שכאן אמורים לעמוד ולא לשכב: לא משנה כמה אחד-שלוש ניסה להתכווץ, הברכיים שלו בלטו החוצה. ובכל זאת, היה משהו יפה בכל העניין, כי המגדלים האלה היו שאריות מהימים שלפני המלחמה, כשהחילים עוד נדרשו שם לעמידה גאה באור ירח ואפילו באור שמש. אחד-שלוש חשב שזה נעים, ואפילו מתחם-לב, לראות את הצבא נצמד בעקשנות לשרידים מתקופת השלום ומעדיף לסכן את חיי החילים במקום להחליף את העמדות, ובלבד שלא יתפרש כאילו משהו מבטל את הסיכוי שימים כאלה יחזרו אי-פעם.

מטבע הדברים, אגב המחשבות וההצצה המשועממת בפריסקופ, אחד-שלוש נרדם כמה פעמים בזמן השמירה. אי-אפשר היה להימנע מזה. הכל תוכנן כדי להרדים – הצלילים הטבעיים המרגיעים שעלו מהנחל, הטמפרטורה האידיאלית של האוויר, הכוכבים שמצמצו והבהבו כאילו התקשו בעצמם להחזיק את העיניים פתוחות. כך שאחד-שלוש נרדם שוב ושוב, ובאחת הפעמים, רגע לפני שגלש לתוך השינה, אפילו מלמל לעצמו, "שימותו עם האיזמים שלהם... נראה אותם יורים בי כי ישנתי". אבל אחר-כך, כשהתעורר פתאום במדים ספוגים זיעה, נדמה היה לו שישן שעות ארוכות. משהו גרם לו להאמין שהירח כבר עבר מזמן מערבה, ועוד מעט שחר, ואולי השומר הבא כבר עומד למטה וצועק את הסיסמה, ואולי במפקדה כבר יודעים שיש בעיה. בבעתה גדולה הוא הרים את קצה המצח מעל למעקה, ונרגע לראות את הירח במזרח, אמנם גבוה יותר מקודם, אבל אפילו לא ברבע כיפת השמיים. הוא בירך וקילל באותו הזמן, וזה היה הרגע שבו נזכר, כאילו מדובר בתגלית חדשה, מה בעצם הביא אותו לשם בלילה הזה. המחזה הקטן והנוגע ללב, של ה"אחד" והחתול, הופיע מולו בשמיים וגם בתוך הפריסקופ, בצללים ירוקים. "מה בדיוק חשבתי?", שאל את עצמו, ולא הצליח להימנע ממחשבות מרגיזות על המיטה החמה שבאוהל. "לא יודע מה חשבתי. בכלל חשבתי? זה היה התור שלו, ואני לא מכיר אותו, והוא סתם איזה 'אחד' דפוק...". לסיים, לפני שנרדם שוב, ביטא שוב ושוב את המשפט "כלבים וילדים גונבים את ההצגה", ככעס הולך ומתגבר ובעוצמה הולכת ופוחתת, ובו-זמנית פייס את עצמו בכך שאמר שכאן אין לו עניין עם כלב וגם לא עם ילד, ובעצם, גם לא עם הצגה.

ההתעוררות הבאה היתה מפחידה עוד יותר מהקודמת. אחד-שלוש הרגיש שהוא שוחה בבירכת זיעה, דבר שלא היה נכון באמת, אלא שמבט אחד בשמיים הבהיר לו שהפעם ישן פרק

זמן ארוך בהרבה: הירח היה כבר במרכז השמיים, ואפילו נטה קצת מערבה. אחד-שלוש נלחם בעצמו כדי לא לדמיין את הקיר המוכתם, המסריח, שאותו יפגוש בהקדם במידה ומישהו מהמפקדה ניסה לשוב לשווא להשיג אותו בקשר. הם כמעט ולא הפרו את דממת האלחוט, אבל אם כן... ואם סיור הקצינים, שלפחות בימיו של אחד-שלוש נטה להיות לא יותר מאשר אגדה פרועה שהסמלים בדרום מלבם, דווקא בא הפעם... הוא גירש את המחשבות ככל שהצליח. "יותר לא אירדם!", אמר לעצמו, ובאמת, העייפות כמעט ונעלמה. הוא מיהר לסרוק את השטח דרך הפריסקופ, נרגע לגלות ששום דבר לא השתנה, ובמיוחד שמח לשמוע את הצפרדעים מקרקרות כמו קודם. הרי לא יכול להיות שהאויב כאן, הרגיע את עצמו, אם הצפרדעים בסדר.

גירוד חזק בפנים הברך הזכיר לאחד-שלוש את קיומן של הרגליים המכווצות והרדומות שלו. הוא מדד את המרחק בין הירח לבין הדופן השמאלית של מגדל השמירה, והחליט שכשיחצה הירח את המעקה, אפשר יהיה לקום ולהתמתח בלי דאגות. בהיעדר משהו אחר לעשות, הוא תקע עיניים בעיגול הלבן והמוכתם ועקב אחרי המסע האיטי שלו מערבה, מחכה לרגע שבו – רשמית – הירח יתחיל לשתף פעולה עם הצד הנכון במלחמה. נראה היה לו שהירח באמת נוטה לערוק, אבל תוך מחשבות שניות ושלישיות ובהיסוסים כבדים. הכל נמרח בלי סוף. כל הזזה לא זהירה של הראש הגדילה באכזריות את המרחק שצריך היה להצטמצם. וכאילו זה לא היה מספיק גרוע, שוב באו המחשבות המרתחות על הטוראי שזכה מן ההפקר רק בגלל איזה שיקול דעת גרוע ורחמים שלא במקומם. אחד-שלוש הרגיש שחלה כאן טעות חמורה, שהופרע משהו בסדר הדברים הטוב. הרי לא בצורה כזאת הופכים להיות רב"ט, לא ככה מגיעים לאחד-שלוש, ובטח שלא ככה מגיעים ליותר מזה. אפילו לאחד-חמש הזה, הברברי עם הראש החלול, בוודאי צריך להיות איזשהו שכל כדי לשרוד כאן שנה וחמישה חודשים. שכל, זו התשובה: מעשים נמהרים הם המסוכנים ביותר. דחפים הם מוות. בין הלב לבין הידיים, הרגליים, הגוף, צריך שיעמוד מוח אכזרי ואטום. להירדם – שיהיה, אבל לרחם? לא. אחד-שלוש כעס כל-כך על הטוראי הקטן, שאותו דמיין לעצמו כשהוא ישן באוהל עם אצבע בפה, עד שכמעט פלט שאגה. הוא ויתר רק כשראה בשמיים שהתנאי שהציב לעצמו התמלא בינתיים: אפשר היה לקום.

רק ברגע העמידה אפשר היה להרגיש עד כמה הרגליים חיכו להתיישר. הן היו תפוסות לגמרי משעות של שכיבה, ולפחות לפי הכללים, המצב לא אמור היה להשתנות אלא אחרי עוד מספר זחה של שעות. עור הרגליים דקר ושרף, דם רע ועבש נשאב מתוכן במעלה הגוף, דם חדש ירד להחליף אותו, ורק אז אחד-שלוש הרגיש שוב כמו בן-אדם. זה היה הרגע שבו נוף המזרח התגלה לו בצבעים אמיתיים, ושוב היה מדהים בעיניו לראות עד כמה הסמל דייק כשתיאר את השפעת הירח על התצפית: הוא יכול היה לראות בבירור את מגדלי השמירה של האויב, שנראו קצת מרשימים יותר מאלה שבצד הזה של הגבול, ורחוק יותר, אורות צהובים. את השומרים עצמם אי-אפשר היה לראות, הם היו מוסתרים. אחרי הכל, עכשיו הם אלה שהיו בצד הלא-נכון של הירח.

אחד-שלוש התיישב שוב ושאל את עצמו מה יעשה, עכשיו שטעם את טעמה של עמידה. התשובה הגיעה מיד כשנשען על הדופן, ליד הפריסקופ; הוא שוב נרדם. כמה חלומות משונים תקפו אותו, הראשון על צרעה שהשתוללה בתוך בית, השני על כנסייה גדולה שפעמונים צלצלו בתוכה בלי הפסקה, והאחרון על אישה שאחד-שלוש לא ראה מימיו, אבל אהב אותה עד מוות כל עוד נמשך החלום וגם קצת אחר-כך. כשהתעורר, לא הרגיש שוב בהלה כמו קודם. להפך, אף

על פי שידע איפה הוא נמצא, התחשק לו להירדם שוב. לא החלומות משכו אותו חזרה, הם היו די מכאיבים, אלא השינה עצמה, או נכון יותר, אי-הערות. אבל העייפות נעלמה הפעם באמת, לגמרי. הוא נעמד שוב וצפה מסביב. הנחל שלידו עמד המגדל המשיך מזרחה בפיתולים והגיע, עד כמה שאפשר היה לראות, ממש עד לגדר המערכת ומעבר לה. אחד-שלוש ניסה לדמיין איך נראית הגדר במקום ההוא: יש בה פתח כדי לאפשר לנחל לעבור? או שהיא ממשיכה בלי הפרעה מגדה לגדה, בתוך המים? אבל זו גדר חשמלית, איך אפשר? הוא התעייף, לא הגיע לשום תשובה והחליט לצפות לכיוונים אחרים. במערב היו אורות רחוקים, ממש כמו אלה של המזרח, אבל מפורזים אחרת. בדרום ובצפון היה רק חושך גמור לרוחב שטח ההפקר. הוא חזר להסתכל מזרחה, במחשבה שאולי השמש תעלה בקרוב, אבל מבט אחד בשעון הבהיר לו שהזריחה של מחר רחוקה ממנו עדיין, כמעט כמו השקיעה של אתמול. בינתיים המשיך הירח להנמיך מאחוריו. השעמום היה גדול, ויחד אתו, באופן טבעי, באו שוב המחשבות על ה"אחד" חסר-השם שבאוהל. אחד-שלוש חזר אל רגע המפגש, הרגע שבו חשב שהטוראי יושב ובוכה. כמה נגעל ממנו אז, כשעוד רצה להבהיל אותו, וכמה הכל התקלקל כשהפרווה הזאת זחלה החוצה ושיבשה לו את שיקול הדעת. ואולי הליטוף, דווקא, הוא זה ששיבש? משהו בוודאי גרם לזה, משהו שם, ברגעים הקצרים האלה, גרם לו לסכן את עצמו בשביל הבשר הטרי הזה, שממילא היה נהרג מתישהו בקרוב! אבל לאחד-שלוש לא היה הסבר, והוא לא הבין למה עשה את מה שעשה. ורק אז, במקרה, חשב על החתול – על מה שעד אז נראה לו כמו אביזר שולי בכל ההתרחשות. מיד התברר לו שהעניין הוא באמת בליטוף, במגע המוזר הזה בין שני הנידונים למוות, שאחד מהם ניצל בזכות טוב-הלב של השני, בעוד שהשני עמד לצאת לחזית ולהיטבח לפי התוכנית. הסיכויים היו לרעת שניהם במידה שווה, אבל אם החתול הצליח לפגוש במקרה את החייל היחיד בבסיס שלא רצה להזיק לו, הרי שהחייל לא עמד לזכות במזל כזה. הכל התברר עכשיו לאחד-שלוש: הוא היה מת, ה"אחד", הוא היה נהרג כאן בוודאות הלילה, בצורה כזאת או אחרת. וככה, לא נשארה שום ברירה; הגוף המנוסה התמרד נגד עצם הניסיון, הקיא מתוכו את האכזריות שנלוותה לו, והמוח שבת כדי לאפשר לשרירים – אלה של הפה, של הידיים והרגליים – לפעול מתוך דחף שמנוגד לכל הגיון. עוד לילה לבשר הטרי, ל"אחד" שחשוב כמת, על-חשבון אחד-שלוש שכל עתידו היה לפניו.

ברגע שהבין מה שהבין, וידע מעל לכל ספק שעשה מעשה טיפשי וחסר-אחריות שלעולם לא יצמיח לו שום תועלת, הוא התחיל לצחוק. הוא חשב שוב על ה"אחד" שבמיטה, והפעם המחשבה רק עיננה אותו. הוא הרגיש שהטוראי המושטן ניצח, ניצחון שלם ומלא, בעוד שהוא-עצמו, הרב"ט, הפסיד הכל. ההפסד היה משחרר כל-כך, שאחד-שלוש כמעט ודילג החוצה מהמגדל. הוא ראה סביבו רק חסד אלוהי, לא נוף ולא גבול ולא רובה, והכל היה קדוש – מזרח ומערב, צפון ודרום. הוא עמד מתוח במקום, דבר שאותו הרשה לעצמו עדיין רק בגלל מיקומו הנכון של הירח, אבל תוך הרגשה ששום דבר, מלבד התובנה המאוחרת, לא מנע ממנו לעשות זאת גם בתחילת הלילה. כל הקרקע שעליה התנהלו משחקי ההישרדות במשך שנה ושלושה חודשים התמוטטה מתחתיו, תודעת החיים התנתקה ממנו והגוף שלו, זה שעליו שמר כל הזמן בהצלחה כזאת, נראה לו עכשיו כמו מטרד. כל גוף חי סיפק אותו, שלו או לא שלו, מהצד הזה של הגבול או מהצד השני. ואחד הגופים שסיפקו אותו באופן קיבוצי היה זה של חייל אויב, ששכב מוסווה בסבך מעבר לגדר המערכת, וצפה להנאתו בירח דרך הכוונת דעל רובה הצלפים

שבידו. היא היתה טובה יותר מהטלסקופ המצוי, בוודאי זמינה יותר באילוצי הזמן והמקום, וכל פרט ופרט בעיגול המצולק נראה בבירור ועזר לצלף המשועמם להעביר את הזמן. ממילא, הירח מנע ממנו לעשות כל דבר אחר מבלי שהאויב יראה ויעשה משהו נחרץ בנידון. מדי פעם הוא הניח את הרובה בצד, נח קצת, הקשיב לסביבה, והרים אותו רק כשהשעמום חזר לכרסם בו. ובדיוק כשאחד-שלוש היה כבר בשיא האקסטזה, רטוב כולו מזיעת-קדושים רותחת, כיוון הצלף שוב את הרובה מזרחה אל הירח – והופתע לראות במרכזו את צללית הראש היציב, חסר-הפחד, דבר שלא הותיר לו ברירה אלא לשכוח לרגע את חיבתו לאסטרונומיה ולממש את המקצוע הצבאי שרכש לעצמו בעבודה קשה.